POŁĄCZONE TEATRY MUZYCZNE

TEATR MUZYCZNY

PIOTKOWSKA 243 TEL. 107-25 i 229-32

SŁOMKOWY KAPELUSZ

PROGRAM

»SŁOMKOWY KAPELUSZ« I JEGO AUTOR

Akcja arcykomedii Eugène Labiche'a „Słomkowy Kapelusz" dzieje się w Paryżu, w roku 1851.

Paryż roku 1851 — to Paryż w trzy lata po Rewolucji Lutowej i Dniach Czerwcowych — Paryż pod rządami Ludwika Napoleona Bonaparte, bratanka Napoleona I-szego. Za rok w 1852, 2 grudnia stanie się on cesarzem Napoleonem III, by sprawować rządy, lawirując między poszczególnymi warstwami społeczeństwa francuskiego, „dając kłamliwe obietnice robotnikom i chłopom, a w istocie będąc na usługach burżuazji". To burżuazja dźwignęła Napoleona III i teraz w tych czasach pozornego spokoju pragnie zażywać wesołości i beztroskiego śmiechu.

W Europie Środkowej trwają jeszcze wrzenia rewolucyjne, których inicjatorką była Rewolucja Lutowa. Mimo jej klęski rozkwita myśl socjalistyczna, w nauce zjawia się ścisłość myślenia pozytywistycznego, a w literaturze przejście od fantastyki romantycznej do tematyki realistycznej.

Ulubionym gatunkiem twórczości teatralnej staje się wodewil — kwitnie lekka muza wyśmiewająca przywary i ułomności ludzkie, a zwłaszcza mieszczaństwa.

„Paryż — „Stolica Świata" — rozbrzmiewa śmiechem i luksusem — przepychem wystaw międzynarodowych — „Paryż miasto światła" — „Ville lumière" — stąd wychodzi moda, tu panuje gorączka pieniądza, spekulacja, karkołomne interesy, lokata kapitału w urojonych akcjach i... szczególna lekkomyślność."

W tej atmosferze pisze Eugène Labiche swój najdoskonalszy utwór — „Słomkowy Kapelusz".

Eugène Marin Labiche urodził się w tymże Paryżu w roku 1815. W roku 1838 pisze pierwszą i jedyną swoją powieść — „Le Clef de champs", oraz wraz z Marc Michelem pierwszy swój wodewil. Obdarzony werwą pisarską i wielkim poczuciem humoru, aż do buffonady, posiadając dar operowania zabawnym językiem, rozśmieszał Paryż i Francję, a śmiech jego przenikał, aż poza jej granice. Napisał on około 200 sztuk, granych w latach 1838 — 1877. Utwory jego pisane w większości wspólnie z innymi autorami: (Michel, Dumanoir, Clairville, Gondinet, Emil Augier) — przynoszą jemu jedynie sławę, dzięki wesołości jak najbardziej żywej i naturalnej, nawet w momentach jak najoryginalniejszych i najmniej prawdopodobnych. Największą jego zaletą, poza darem śmieszenia, jest dar tworzenia postaci żywych. Ludzie jego utworów, to nie marionetki, to żywi ludzie, prawdziwi, realni, nacechowani śmiesznostkami i przywarami natury ludzkiej, typowymi dla współczesnych mu ludzi, zwłaszcza przedstawicieli ówczesnego mieszczaństwa. Figury te dzięki swojej prawdzie ludzkiej śmieszą nas i dzisiaj.

Wartość utworów Labiche'a, o którym pisano „Geniusz jego polega na darze wesołości", lub zwano go najweselszym człowiekiem Francji czy Molierem swoich czasów, tkwi nie tylko w tej wesołości, cienkości rozlicznych szczegółów, czy szczególnej prawdzie obserwacji, ale i na pojawiającej się niekiedy np. w „Podróży Pana Perrichona" (Le voyage de M. Perrichon — 1860) głębi filozoficznej.

Do głównych jego utworów poza wspomnianym należy — „Szkatułka" — (La Cagnotte — 1864) i szereg innych, które wymienię poniżej.

Jego „Słomkowy Kapelusz" to „jeden z wybuchów śmiechu XIX stulecia". Cechują go wszystkie omówione powyżej zalety twórczości Labiche'a, a wszystkie stany społeczeństwa francuskiego znajdują tu swoich reprezentantów — mamy więc i rentiera i właścicielkę salonu mód i małżonkę, pełną pruderii

EUGÈNE LABICHE

SŁOMKOWY KAPELUSZ

ARCYKOMEDIA ZE ŚPIEWAMI I TAŃCAMI W 4-ch ODSŁONACH Z EPILOGIEM I ZUPEŁNIE NIEOCZEKIWANYM ZAKOŃCZENIEM.
OPRACOWANIE TEKSTU: JULIAN TUWIM
MUZYKA: JACQUES OFFENBACH — W UKŁADZIE JANA KRENZA

O S O B Y:

FADINARD, rentier	Michał Ślaski / Aleksander Sawin
NONANCOURT, ogrodnik	Janusz Ściwiarski
BEAUPERTUIS, rogacz	Karol Koszela
VEZINET, głuchy	Henryk Halski
TARDIVEAU, buchalter	Edmund Szafrański
BOBIN, siostrzeniec Nonancourta	Jerzy Sidorowicz
EMIL TAVERNIER, wojak	Włodzimierz Gołobów
FELIKS, służący Fadinarda	Włodzimierz Skoczylas
ACHILLES DE ROSALBA, lew salonowy	Zygmunt Urbański
HELENA, córka Nonancourta	Erika Wosińska
ELEONORA, żona Beaupertuis	Jadwiga Kenda / Irena Massalska
BARONOWA KAROLINA DE CHAMPIGNY	Helena Wilczyńska
KLARA, modystka	Stanisława Piasecka
WIRGINIA, pokojówka pp. Beaupertuis	Zorika Zarzycka
KSIĘŻNA ZAKRYSTIA DI TEMPI-PASSATI	Dominika Bartosiewicz
MAHARADŻA SARDANAPALU	Jerzy Tyczyński
MARGRABINA EUDOKSJA DE CASTELLAMARE Y FONTE	Danuta Lubowska
ADMIRAŁ SANSDOUTE ALANSI	Marian Kałużyński
GENERAŁ MASSACRE	Henryk Łabuński
TROUILLEBERT, kapral	Wincenty Łaskot / Jerzy Tyczyński
KLOTYLDA, pokojówka baronowej	Maria Masierek
LOKAJ BARONOWEJ	Jan Pankratz
LOKAJ II	* * *

ORSZAK ŚLUBNY

B A L E T:

KRYSTYNA CIESIELSKA, HALINA GROCHOWSKA, KRYSTYNA GRONOWSKA, KRYSTYNA KOWALCZYK, EWA LASOCIŃSKA, BARBARA LELENIEWSKA, ANITA NIKITIN, KRYSTYNA SAWICKA, IRENA ŚPIEWAKOWSKA, LUDMIŁA SZWABOWICZÓWNA, WŁODZIMIERZ PAWŁOWSKI, HENRYK SAWICKI, RYSZARD STANKIEWICZ.

RZECZ DZIEJE SIĘ W PARYŻU W ROKU 1851.

AKT I — MIESZKANIE FADINARDA. AKT II — SALON MÓD. AKT III — SALON BARONOWEJ. AKT IV — MIESZKANIE PP. BEAUPERTUIS. AKT V — PLAC BAUDOYER.

KIEROWNICTWO MUZYCZNE: WACŁAW GEIGER.
CHOREAGRAFIA: JÓZEF MATUSZEWSKI.
DYRYGENT: WINCENTY ŚLIWIŃSKI. K Śliwiński
REŻYSERIA: JERZY MERUNOWICZ I ZYGMUNT URBAŃSKI.
SCENOGRAFIA: ZENOBIUSZ STRZELECKI.
ASYSTENT SCENOGRAFA: BARBARA MICHIEWICZ.
KOREPETYTOR: JÓZEF BOROWICKI.

mieszczańskiej, i wspominających świetność Napoleona I — wiarusów i w krzywym zwierciadle przedstawioną arystokrację, dalej zamożnych wieśniaków z pod paryskiego Charentonneau oraz sprytnego służącego, miniaturowego Figara, i godną jego „l'esprit" pokojówkę. Są i egzotyczni przedstawiciele świata kolonialnego — Maharadża i oficer marokański.

Pełne wydanie dzieł Labiche'a ukazuje się w latach 1878 — 1879 i zawiera 10 tomów.

W roku 1880 zostaje on członkiem Akademii Francuskiej. Umiera w roku 1888. W „Tygodniku Ilustrowanym" z roku 1888 — (Nr 267) — czytamy w „Listach z Francji", datowanych — Paryż 1 lutego — (stronica 86 i 87) „Pochowano w tych dniach na cmentarzu Montmartre Eugeniusza Labiche'a, autora przeszło 200 sztuk teatralnych. Nad grobem przemawiali Rousse, w imieniu Akademii, której zmarły był członkiem, oraz Ludwik Halévy, w imieniu Stowarzyszenia Autorów Dramatycznych. Z wielkiej liczby płodów muzy dramatycznej Labiche'a kilkanaście długo jeszcze utrzyma się na repertuarze. Bardziej znane z nich są: „Le Chapeau de paille" (Słomkowy kapelusz), „La Misantrope et Auvergnac", „Edgar et sa bonne", „Un jeune homme pressé", „Le voyage de M. Perrichon", „Le clou de Mari", „Le plus heureux des trois" etc. Są to przeważnie wodewile pisane z niepospolitą werwą i zacięciem. Zmarły był synem zamożnego cukrownika i poświęcał się pierwiastkowo studiom prawnym, zamiłowanie jednak do teatru wzięło górę. Labiche mieszkał przeważnie w majętności swojej Sologne, gdzie podpatrywał życie na gorącym uczynku. Wojna roku 1870 zastała go merem gminy, w której przemieszkiwał. Wójt komediopisarz nie opuścił swego stanowiska i umiał nader dowcipnie wykręcać się prusakom od rekwizycji i napaści".

„Słomkowy Kapelusz" w opracowaniu Juliana Tuwima różni się tym od oryginału Labiche'a, że posiada partie śpiewane, których autorem, podobnie jak tłumaczenia partii mówionych, jest Tuwim. Ponieważ najbardziej charakterystyczną dla epoki jest muzyka Offenbacha, dla tego też stanowi ona materiał muzyczny scenariusza tuwimowskiego, a więc znajdują się w nim melodie z „Pericoli", „Pięknej Heleny", „Życia paryskiego", „Orfeusza w piekle" i innych.

Kształt widowiska jest realityczny i dąży do ukazania dzisiejszemu widzowi — słuchaczowi, w wesołych perypetiach akcji, prawdy Paryża lat 1851 i jego ludzi — podpatrzonej przez bystrego obserwatora ówczesnej codzienności — Eugène Labiche'a.

Zygmunt Urbański

Ł.Z.G. Nr 9. Zam. 1443/52 2000 pap. A1 druk sat. D-3-25968

X 1952 (13)

Kierownictwo techniczne: MIECZYSŁAW CIESIELSKI

Brygadier sceny: KLEMENS GRYCZAŁOWSKI

Efekty świetlne: JAN MISZTALEWICZ

Kostiumy: JANINA PIETRZYKOWSKA i SEWERYN KOPEĆ

Dekoracje: MIECZYSŁAW BŁAŻEJCZYK

Prace malarskie: JERZY MASŁOWSKI

Prace tapicerskie: ALEKSANDER WILCZYŃSKI

Prace perukarskie: JAN SZORKIN

Prace szewskie: ALEKSANDER SIUTO

Prace modelatorskie: EDWARD WAWRZYNIAK.